

Kvinnornas plats i samhället

Elise Ottesen-Jensen

1926

Vi kvinnor som tillhöra det så kallade svaga könet, har väl om några fått sätta till krafter i mänsklighetens kamp för tillvaron. Särdeles gäller detta arbetarklassens kvinnor. Sist i säng och först upp har varit de flesta arbetarkvinnors lott, särskilt om de haft hem och barn att se till.

Men också de ogifta kvinnorna har oftast haft en längre arbetsdag än männen. Tack vare att de är så efterblivna beträffande organisation, har de haft lägre lön än männen, och medan en ogift karl fått känna sig fri, när arbetstiden på fabriken, i gruvan, i skogen, på verkstaden eller ute på gårderna varit slut och kunnat sätta sig till dukat bord när han kom hem, har kvinnan fått köpa mat på hemvägen från arbetsplatsen, laga den själv, duka själv, diska själv, städa själv och så vidare, sedan arbetet hos arbetsköparen varit slut för dagen. Själv har hon fått tvätta och hålla i ordning sina kläder, sy sina blusar och söka piffa upp sina gamla klänningar, så de hållit ännu en tid. Kovan räcker icke! Och ofta räcker inte tiden till mera än att sätta tepannan på elden ett ögonblick. Hela veckan kan gå, utan att hon får sig ett mål ordentligt mat.

För arbetarhustrun är det värst ställt. Hennes svaga axlar får bära bördor så tunga, att hon ofta är fullständigt urkramad redan vid fyrtioårsåldern. Ju flera barn hon har, ju värre är det givetvis både med arbetstiden och med sömnen under de få timmarna hon får vila.

Kommer så arbetslösheten till, händer det, så som allt för ofta är fallet i just våra dagar, att arbetarhustrun med de många barnen, hon som framför någon behövdes där hemma, måste ut och skaffa mat till man och barn genom att arbeta för andra. Då hon icke lärt sig förstå organisationens betydelse - hon gifte sig ju, och då var det "ingen idé att organisera sig" - får hon så eländigt betalt, så hon icke kan skaffa sig någon hjälp där hemma, utan efter det hon slavat minst åtta timmar på arbetsplatsen får hon arbeta minst lika länge i hemmet, om hon skall söka hålla detta och barnen uppe på någorlunda dräglig nivå. Och det vill ju varje mor, hur oöverkomligt det än kan synas.

På nätterna blir det så att ligga och räkna ut, hur slantarna skola användas för att räcka till mest möjligt. Och ofta går det kalla kårar över ryggen vid tanken på, att hon kanhända kunde bli havande... hur skulle det då sluta alltsammans?

När tröttheten slutligen övermannat henne och sömnen barmhärtigt tagit i sin mjuka famn, dröjer det icke många timmar, innan hon åter måste upp för att i tid få barnen i skolan med sina matsäckar och själv få slukat en skvätt kaffe, innan fabrikspipan visslar...

Detta är det "svaga" könets lott i vårt nuvarande samhälle. Nog skulle många stark man har svårt för att bära hennes börda, eller hur?

Och dock finns det en hel del kvinnor, ja män också, som mena, att de sociala problemet inte angår kvinnan. Det finns till och med dem som cyniskt utropar, att kvinnans plats är vid spisen och vaggan.

Sant nog - en mors plats borde vara där. Hur många arbetarmödrar skulle icke vara strålande glada, om de fingo tillbringa innanför hemmets fyra väggar.

Men hur skulle det då bli med maten i alla de många arbetslösas hem som nu uteslutande har hustruns usla lön att lita sig till?

Hur skulle det kunna bli mat åt alla de oskyldiga småbarn, vars far gjorts arbetsoduglig eller dödat av slitet på arbetsplatsen eller genom en arbetsolycka? Hur skulle det kunna existera i alla de arbetarhem, där far svartprickats på grund av sitt organisationsarbete och omöjligt kan få arbete?

I vårt nuvarande samhälle nyttar det inte att tala om, att "mor ska vara hemma". I detta utsugarsamhälle, där arbetsköparen endast tänkte på att få så billig arbetskraft som möjligt och därför tar in kvinnor och jagar ut männen på gatan, emedan de förra gå för uslare betalning - i detta samhälle nyttar det icke att komma med fraser och vackra uttryck om "kvinnans plats i samhället".

Det enda som nyttar är, att alla arbetare, kvinnor som män, blir så klassmedvetna och så fast organisatoriskt sammansvetsade, att de redan nu kunna sätta makt bakom kravet på en mänsklig betalning för sitt arbete - lika lön för samma arbete, vare sig det är man eller kvinna som utför det - och i framtiden kunna bygga upp ett socialistiskt rike med lyckomöjligheter och välbästand åt alla, alla människor.

Måtte alla vi, som en gång i våra vackraste drömmar skådat detta rike, där det ligger badande i frihetssolens gyllene strålar och som ger skördar långt rikare än vi nu kunna fatta och förmå - måtte vi alla, allt efter förmåga, först själva göra vad på oss ankommer för att den lidande mänskligheten en gång skall nå dess bugnande nejder

och sedan övertyga både kvinnor och män och att det är möjligt att bygga en väg, på vilken hela mänskligheten kan vandra fram till en större likställighet och harmoni.

Du, manlige kamrat, som en gång skådat in i framtidens underbara rike, tag din kvinna vid din hand och led henne fram till det fönster varigenom du själv för första gången skådade frihetssolens värmande strålar!

Låt henne höra hur glada och befriade människorna sjunga där. Låt henne se hur man och kvinna arbeta hand i hand, strålande av glädje över att själva få skörda frukten av sin möda. Låt henne skåda de jublande, sunda, starka livsglada barnen. Låt henne få se, hur kvinnorna se unga ut vid femtio års ålder, medan inga penningssorger och inga bekymmer för morgondagen fårat hennes ansikte...

Låt henne skåda allt detta - och hon skall säkert lägga sin hand i din grova arbetsnäve och lova att hjälpa dig på vägbygget, så långt hennes krafter räcka, så att hon själv, eller åtminstone hennes barn, kunna få vara med att planera det röda frihetsbaneret i socialismens rike. Där skall inget barn behöva lida för att föräldrarna äro fattiga, ty fattigdomen och nöden är där övervunnen.

Det Anarkistiska Biblioteket

Elise Ottesen-Jensen
Kvinnornas plats i samhället
1926

Tidningen Brand #23 1926

www.anarkistiskabiblioteket.se